

ה"ס - ח

אמר (ד) ריש לקיש (ו) רבנן לא צריכי נמירותא דכתיב אספרם מחול ירבון אספרם למאן אילימא לצדיקים דנפישו מחלא השתא בולחו ישראל כתיב בהו מחול אשר על שפת הים צדיקים עצמם מחול ירבון אלא הכי קאמר אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון וק"ו ומה חול שמועט מגין על הים מעשיהם של צדיקים שהם מרובים לא כל שכן שמגינים עליהם כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה מאי טעמא לא תימא ליה מהא (ו) אני חומה ושדי כמגדלות אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות אלו ת"ח ור"ל סבר לה (א) כדדרש רבא אני חומה זו כנסת ישראל ושדי כמגדלות אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות

ר"י
חול שחול
מועט ממועטיהם של צדיקים: מגין על הים. והוא לו חומה כדכתיב אשר שמתי חול גבול לים (ויקרא טו):

למנו שרבו

אלו תלמידי חכמים. אלמלא אין צריכי חומה: [זו] כנסת ישראל. כולם שרין לענין חומה וגודלים עלמא מלממע בעובדי כוכבים:

אני חומה. זו תורה שביניה על לוטרית כחוסה שמנינה על אנשי העיר: ושדי כמגדלות אלו ת"ח. ור"ל שרבו זה מוח כתיב יתקבשדו אבו: וריש לקיש דמפיק מאסתר מחול ירבון דריש האי אני חומה בכל ישראל ולא בצדיקים בלבד:

מכאן

והיינו דאמר רבי הרבה תורה למדתי מרבתי ומתלמידי יותר מכולן

דבריה רבה קהלת פ"א

א [נ] בבקר זרע את זרעך. רבי אליעזר ורבי יהושע. רבי אליעזר אומר אם זרעת בכביר זרע באפיל. שאין את יודע איזה מתקיים לך. אם הכביר ואם האפיל. כי אינך יודע איזה יבשר הזה או זה. רבי יהושע אומר נשאת אשה בילדותך ומתה תשא בזקנותך. היו לך בנים בילדותך. יהיו לך בנים בזקנותך. שנאמר בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנה ידך כי אינך יודע איזה יבשר הזה או זה. ר' ישמעאל ור' עקיבא. ר' ישמעאל אומר אם למדת תורה בנערותך. למד בזקנותך שאין אתה יודע אי זו תורה מתקיימת. אם של נערותך אם של זקנותך. ואם שניהם כאחד טובים. ורבי עקיבא אומר שנים עשר אלפין תלמידים היו לי מנבת ועד יאנטיפרם וכולן מתו בחיי בן פסח לעצרת ובסוף העמידו לי. שבעה ואלו הן. רבי יהודה ורבי נחמיה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אליעזר בנו של ריה"ג ורבי יוחנן הסנדלר. אמר להם הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה אתם לא תהיו כן מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה. נתן [נ"ט כהן] פתר קרייא באשה אם לקחת אשה בנערותך לקח בזקנותך למה אינך יודע איזה בנים מתקיימין לך אם של נערותך אם של זקנותך אם שניהם כאחד טובים:

יפה טעם שהיה עיניהם צרה. כלומר שהיו אנשים זה לזה ולא היו כוונן להנחות זה לזה כלומר ולכן האחרונים שמעברו אמר שאלו כל א"י מוכס וכו' כחולן אמר מפני שלא נסגו כבוד זה לזה: